

**OLIMPIADA DE MATEMATICĂ
– ETAPA PE SECTOR, 23.02.2014 -**

**CLASA A XII-A
SOLUȚII ȘI BAREME ORIENTATIVE**

**Notă: Fiecare subiect se punctează de la 0 la 7 puncte. Se acordă numai punctaje întregi.
Orice altă rezolvare se asimilează conform baremului.**

Enunț subiect 1, autor***

Pentru fiecare $p \in \mathbb{N}^*$ considerăm mulțimea $U_p = \{z \in \mathbb{C} \mid z^p = 1\}$.

- a) Să se arate că există $\omega \in U_p$ astfel încât $U_p = \{1, \omega, \omega^2, \dots, \omega^{p-1}\}$.
- b) Să se arate că, dacă $m, n \in \mathbb{N}^*$ și mulțimea $U_m \cup U_n$ este parte stabilă în raport cu înmulțirea numerelor complexe, atunci m divide n sau n divide m .

Detalii rezolvare	Barem asociat
a) $U_p = \left\{ \cos \frac{2k\pi}{p} + i \sin \frac{2k\pi}{p} \mid k = 0, 1, 2, \dots, p-1 \right\}$	1p
Cerința se realizează, de exemplu, pentru $\omega_p = \cos \frac{2\pi}{p} + i \sin \frac{2\pi}{p}$	2p
b) Dacă $U_m \cup U_n$ este parte stabilă, atunci $U_m \cup U_n$ conține elementul $\omega_m \omega_n$	1p
În acest caz avem, de exemplu, $\omega_m \omega_n \in U_m$, deci $\omega_m \omega_n = \omega_m^s, s \in \{1, 2, \dots, m\}$	1p
Rezultă $\omega_n = \omega_m^{s-1}$, de unde $2\pi/n = 2(s-1)\pi/m$, adică $m = (s-1)n$, deci $n \mid m$	2p

Enunț subiect 2, autor***

Fie $(G, \cdot)$ un grup și un subgrup H al lui G , cu $H \neq G$.

- a) Să se arate că dacă $x \in H$ și $y \in G \setminus H$, atunci $xy \in G \setminus H$.
- b) Să se arate că dacă orice două elemente din $G \setminus H$ comută, atunci grupul $(G, \cdot)$ este comutativ.

Detalii rezolvare	Barem asociat
a) Dacă $xy = z \in H$ atunci, deoarece $x^{-1} \in H$ și H este parte stabilă, $y = x^{-1}z \in H$ – contradicție, deci $xy \notin H$	2p
b) Dacă $x \in H$ și $y \in G \setminus H$, atunci $y(xy) = (xy)y$ și, prin simplificare cu y , $xy = yx$	2p
Dacă $x \in H$ și $y \in H$, atunci luăm $z \in G \setminus H$ și obținem $(xz)(yz) = (yz)(xz)$, deci $xyz^2 = yxz^2$, de unde $xy = yx$	3p

Enunț subiect 3, autor *Florin Rotaru*

Fie $0 < a < b$ și $f : [a, b] \rightarrow (0, +\infty)$ o funcție continuă.

a) Să se arate că pentru fiecare $n \in \mathbb{N}$ există și este unic numărul $x_n \in (a, b)$ astfel încât

$$n \int_a^{x_n} f(x) dx = \int_{x_n}^b f(x) dx.$$

b) Dacă $(x_n)_{n \geq 1}$ este șirul definit la a), să se calculeze $\lim_{n \rightarrow \infty} x_n$.

Detalii rezolvare	Barem asociat
a) Dacă F este o primitivă a lui f , atunci cerința este $(n+1)F(x_n) = F(b) + nF(a)$	2p
Funcția F este continuă și strict crescătoare, iar $(n+1)F(a) < F(b) + nF(a) < (n+1)F(b)$, deci există și este unic $x_n \in (a, b)$ astfel încât $(n+1)F(x_n) = F(b) + nF(a)$.	2p
b) $\lim_{n \rightarrow \infty} F(x_n) = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{F(b)}{n+1} + \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{nF(a)}{n+1} = F(a)$	1p
Deoarece F este strict crescătoare, relația precedentă implică $\lim_{n \rightarrow \infty} x_n = a$.	2p

Enunț subiect 4, autor ***

a) Să se arate că $\sin x \geq x - \frac{x^3}{3}$, pentru orice $x \geq 0$.

b) Fie $f : \mathbb{R} \rightarrow [0, \infty)$ o funcție continuă. Să se arate că $\lim_{n \rightarrow \infty} \sum_{k=1}^n \sin\left(\frac{1}{n} f\left(\frac{k}{n}\right)\right) = \int_0^1 f(x) dx$.

Detalii rezolvare	Barem asociat
a) Considerăm funcția $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(x) = \sin x - x + \frac{x^3}{3}$. Atunci $f'(x) = \cos x - 1 + x^2/2$, $f''(x) = x - \sin x \geq 0$ pentru $x \geq 0$, f' este crescătoare și $f'(0) = 0$, deci $f'(x) \geq 0$ pentru $x \geq 0$, de unde f este crescătoare pe $[0, \infty)$, iar $f(0) = 0$ conduce la concluzie	2p
b) Din $\sin x \leq x$ pentru $x \geq 0$ obținem $s_n = \sum_{k=1}^n \sin\left(\frac{1}{n} f\left(\frac{k}{n}\right)\right) \leq \sum_{k=1}^n \frac{1}{n} f\left(\frac{k}{n}\right) = t_n$	1p
Cum f este integrabilă, $\lim_{n \rightarrow \infty} t_n = \int_0^1 f(x) dx$	1p
Din a), $s_n \geq \sum_{k=1}^n \frac{1}{n} f\left(\frac{k}{n}\right) - \frac{1}{3} \sum_{k=1}^n \frac{1}{n^3} f^3\left(\frac{k}{n}\right) = t_n - \frac{1}{3n^2} u_n$, cu $\lim_{n \rightarrow \infty} u_n = \int_0^1 f^3(x) dx$	2p
Din criteriul cleștelui rezultă concluzia	1p